

ZEMĚPIS - Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Předmět zeměpis se vyučuje v 6. ročníku jednu hodinu týdně a v 7. - 9. ročníku dvě hodiny týdně.

Vzdělávání vede k podchycení a rozvíjení zájmu o obor, k poznávání světa v globálních souvislostech, směřuje k porozumění souvislostem mezi činnostmi lidí a stavem životního prostředí, učí řešit problémy a správně jednat v praktických situacích, vysvětlovat a zdůvodňovat zeměpisné jevy. Vede k rozvoji kritického myšlení a logického uvažování, učí využívat poznatky k rozvíjení odpovědných občanských postojů, poskytuje žákům prostředky a metody pro porozumění geografických souvislostí.

Výuka probíhá ve třídě, v učebně výpočetní techniky, formou praktických cvičení v terénu a exkurzí. Využívá se také besed a přednášek se zeměpisnou tematikou.

Výuka zeměpisu navazuje na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět na prvním stupni a kooperuje především se vzdělávacími oblastmi Matematika a její aplikace, Člověk a společnost, Člověk a zdraví a Člověk a svět práce.

V předmětu jsou realizována průřezová témata Výchova demokratického občana (Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování, Občan, občanská společnost a stát), Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (Evropa a svět nás zajímá, Objevujeme Evropu a svět, Jsme Evropané), Multikulturní výchova (Kulturní diference, Multikulturalita, Princip sociálního smíru a solidarity, Etnický původ), Environmentální výchova (Ekosystémy, Lidské aktivity a problémy životního prostředí, Základní podmínky života, Vztah člověka k prostředí) a Mediální výchova (Stavba mediálních sdělení, Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení).

Tematický okruh Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování (VDO) je realizován v 7., 8. a 9. ročníku:

7. - 9. ročník – seznámení se jednotlivými formami vlády, rozdíly mezi demokracií a totalitou – příklady z historie i současnosti, seznámení s historickým kontextem forem vlády (demokracie, diktatura), diskuze o globálních souvislostech forem vlády ve světě, srovnání života v ČR a totalitních zemích, diskuze k problematice demokratického uspořádání společnosti

Tematický okruh Občan, občanská společnost a stát (VDO) je realizován v 8. - 9. ročníku:

8. - 9. ročník – diskuze o základních lidských právech a svobodách, porovnání s ČR, příklady zemí s potlačovanými lidskými právy, u charakteristik jednotlivých států světa žáci sledují, jak jsou dodržována práva a principy demokracie, srovnání vyspělých a méně vyspělých zemí, hledání způsobů ochrany před vykořisťováním (referáty, prezentace, projekty)

Tematický okruh Evropa a svět nás zajímá (EGS) je realizován v 8. ročníku:

8. ročník – využití osobní zkušenosti dětí z cest po Evropě i jiných zemích – diskuze, referáty, diskuze o národnostní a náboženské problematice v současném světě, o nutnosti tolerance k jiným etnikům, rasám a náboženskému vyznání (na základě vlastních poznatků a získaných informací)

Tematický okruh Objevujeme Evropu a svět (EGS) je realizován v 8. ročníku:

8. ročník – diskuze o postavení naší země v rámci Evropy a Evropské unie, porovnání životního stylu rodin a mladých lidí v ČR a v Evropě, Den Evropy, význam tohoto svátku, globální souvislosti

Tematický okruh Jsme Evropané (EGS) je realizován v 8. ročníku:

- diskuze o klíčových meznících evropské historie, kořenech evropské civilizace

Tematický okruh Kulturní diference (MuV) je realizován v 7., 8. a 9. ročníku:

7. - 9. ročník – diskuze o jedinečnosti každého člověka a jeho individuálních zvláštnotech, diskuze o aktuální problematice sociokulturních rozdílů v České republice a ve světě, vyhledávání příkladů různých etnických skupin, porovnání jejich hodnotové orientace, diskuze o respektování a vzájemném ovlivňování jednotlivých kultur

Tematický okruh Multikulturalita (MuV) je realizován v 7., 8. a 9. ročníku:

7. - 9. ročník – žáci poznávají specifické rysy sociokulturních skupin a důležitost užívání cizích jazyků jako nástroje dorozumění, diskuze o příkladech vzájemného obohacování různých kultur a jazyků, o předpokládaném vývoji současného světa, o možnostech studia a pracovního uplatnění v zahraničí

Tematický okruh Princip sociálního smíru a solidarity (MuV) je realizován v 7., 8. a 9. ročníku:

7. - 9. ročník – seznámení se základními dokumenty o lidských právech, diskuze o jejich dodržování, diskuze o aktuálních problémech vztahů majoritní společnosti a minoritních kultur v jiných částech světa, porovnání se stavem v ČR, diskuze o možnostech odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám

Tematický celek Etnický původ (MuV) je realizován v 7., 8. a 9. ročníku:

7. - 9. ročník – příklady různých etnických a kulturních skupin žijících v české a evropské společnosti – diskuze s důrazem na rovnocennost a potřebu vzájemné tolerance, diskuze o původu rasové

nesnášenlivosti, jejích příčinách a projevech s důrazem na neslučitelnost rasové, náboženské či jiné intolerance s principy života v demokratické společnosti

Tematický okruh Lidské vztahy (MuV) je realizován v 7., 8. a 9. ročníku:

7. – 9. ročník – na základě poznatků o demografických a kulturních poměrech uvedených oblastí jsou žáci formou diskuze vedeni ke spolupráci a toleranci mezi lidmi z různého sociokulturního prostředí, formou diskuze k aktuálním problémům vývoje světové populace žáci uplatňují znalost základních pojmů multikulturní terminologie (kultura, etnikum, diskriminace, xenofobie, rasismus, solidarita atd.)

Tematický okruh Ekosystémy (EV) je realizován v 6., 7., 8. a 9. ročníku:

6. ročník – na základě poznatků o jednotlivých složkách krajinné sféry jsou žáci v diskuzi vedeni k porozumění souvislosti mezi přírodním prostředím a důsledky lidské činnosti

7. – 9. ročník – v rámci diskuze o příkladech vlivu člověka na jednotlivé ekosystémy jsou žáci vedeni k vlastní odpovědnosti ve vztahu k životnímu prostředí

Tematický okruh Lidské aktivity a problémy životního prostředí (EV) je realizován v 6., 7., 8. a 9. ročníku:

6. – 9. ročník – žáci vyhledávají v tisku a na internetu příklady ohrožení člověka přírodními procesy a způsoby ochrany před ohrožením, na základě poznatků o jednotlivých kontinentech žáci srovnávají využívání přírodních zdrojů v minulosti a současnosti a důsledky lidské činnosti na životní prostředí, žáci vyhledávají konkrétní příklady vlivu těžby nerostných surovin, průmyslové a zemědělské výroby, způsobu hospodaření s odpady v ČR na životní prostředí, žáci vyhledávají informace o příčinách humanitárních katastrof a migrace obyvatelstva v jednotlivých regionech světa a o možnostech řešení těchto problémů

Tematický okruh Základní podmínky života (EV) je realizován v 7., 8. a 9. ročníku:

7. – 9. ročník – na základě poznatků o základních podmínkách života a jejich vzájemné propojenosti jsou žáci v diskuzi vedeni k citlivému přístupu k přírodním zdrojům a k aktivnímu zapojení do ochrany životního prostředí, formou referátů nebo prezentací se žáci učí obhajovat a zdůvodňovat svá stanoviska k využívání energetických zdrojů, k možnostem a způsobům šetření přírodních zdrojů a energie a ke globálním souvislostem uvedené problematiky

Tematický okruh Vztah člověka k prostředí (EV) je realizován v 6., 7., 8. a 9. ročníku:

6. - 9. ročník - žáci vyhledávají příklady institucí zabývajících se zajišťováním ochrany životního prostředí a formou modelových příkladů se učí hledat způsoby řešení aktuálního ekologického problému v regionu

Tematický okruh Stavba mediálních sdělení (MeV) je realizován v 6., 7., 8. a 9. ročníku:

6. – 9. ročník - aktuální informace o planetě Zemi, událostech, které souvisejí s krajinnou sférou – jejich příklady a uspořádání, využití mediální prezentace při regionální geografii a ČR.

Tematický okruh Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení (MeV) je realizován v 6., 7., 8. a 9. ročníku:

6. - 9. ročník – formou rozboru praktických ukázek se zeměpisnou tematikou z novin a časopisů se žáci učí rozlišovat bulvární a seriózní informační zdroje, v rámci učiva o regionech České republiky a místním regionu se žáci na příkladech ze sdělovacích prostředků učí kriticky posuzovat předkládané informace, na příkladech ze zpravodajství žáci vyhledávají charakteristické prvky ve sdělení (výběr slov, obrazů a zvuků), učí se vyhodnocovat záměr jejich vzniku (informovat, přesvědčit, manipulovat, pobavit) a posoudit vztah předkládaného sdělení k realitě (věcná správnost, logická argumentace)

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

Učitel vede žáky k nalézání souvislostí mezi získanými poznatky, k vyhledávání, shromažďování, třídění a porovnávání informací, k užívání správné terminologie a symboliky.

Kompetence k řešení problémů

Učitel vede žáky k využívání vlastních zkušeností a poznatků z jiných předmětů, umožňuje každému žákovi zažít úspěch, s chybou žáka pracuje jako s příležitostí, jak ukázat cestu k správnému řešení.

Kompetence komunikativní

Učitel se zajímá o názory, náměty a zkušenosti žáků, vytváří příležitosti ke komunikaci se žáky a ke vzájemné spolupráci.

Kompetence sociální a personální

Učitel vede žáky k vzájemnému naslouchání, ke spolupráci v kolektivu na základě určených pravidel, k utváření pocitu zodpovědnosti za svá jednání.

Kompetence občanské

Učitel vede žáky k chápání základních environmentálních souvislostí a k aktivní ochraně životního prostředí.

Kompetence pracovní

Učitel vede žáky k pochopení významu efektivní práce.